

in po svoji okrutni šegi slednji korak svoj zaznamovale z ropom, požigom in morom. Al čas zaceli vse rane; tudi tukajšnje je zacelil. Oj kako zala je ta okolica! Od kolodvora ugledaš na levi gori pod košatobesenčeno goro obširni grajščini enako topliško poslopje, ki v treh gorkih studencih hrani zdravilno moč za razne bolezni. Sploh ima cela ta okrajna kaj ljubko podobo bogatega planinskega značaja. Amfiteatralično vzdigujejo se gora za goro, prerezane so z mičnimi dolinami. Posamesne kmetije in hišice kinčijo planoto in holmce. Radostno počiva oko na zelenih livadah; valovju podobno ziblje se o poletnem času pšenica po njivah; bistri studenčki žuboré z gorá; planinsko dete pa, bistra Savina, hiti po mnogih ovinkih sorodkinji in posestrimi svoji, sinji Savi, veselo nasproti. Kaj rad bi se bil pomudil na tem kraju, ker sem o njem že toliko mičnega slišal, al tista pusta konduktarjeva trobentica in tisti neslani „fertig“, to sta Ti pravi „perpetuum mobile.“ Potlej si pa učeni še glave belijo, da bi ga iznajdli! Na železnicah je že davno znan! — Bingulí! bingulí! bingulí! zapel je glasni zvonec, in zopet bežali smo ob valovih peneče Savine naprej. Dolina je kaj ljubka in prijetna; škoda, da drčali smo tako urno po nji. Hipoma smo bili v Laškem trgu, ki ima zopet svojo postajo. Trg, blagoslovljen tudi z zdravilnimi toplicami, stoji na desni strani ob železnici, ima čez 100 hiš, ki so neki izrastle na temelju stare rimske (laške) naselbine. Zvala se je neki „Tiberium“, od kodar izpeljujejo nemški etimologi svoj „Tüffer“ (nemško ime tega trga.) Bodi si tako ali tako — jaz sem se radoval o pogledu tega kraja zastran mičnosti njegove, še bolj pa o spominu, da dom je on iskrenih rodoljubov slovenskih. Saj si tudi Ti, ljubi brate, večkrat bral v naših „Novicah“ dopise odtod, ko je zbirala tū matka Slava vrle sine in brhke hčerke svoje ter radovala se o pogledu njihovega rodoljubnega razveseljevanja. Mnogokrat sem pri branji teh dopisov obžaloval, da sem tako dalječ odtod in mi ni bilo mogoče deležnemu biti lepih domačih veselíc. Zdaj sem bil sicer v Laškem; al le toliko mi je hasnilo, da sem kraj in trg saj iz bližine mogel pozdravljati. Lepo obsijavalo ga je popoldansko jesensko solnčice, resnobno pa je gledala na nas popotne deli znad trga zarujevala grajska razvalina, ki se hrabro ustavlja končavni moči sto- in stoletni, in ktero bo nemili časa zob še marsikako leto glodal, predno mine zadnji sled njegov. — K sklepu naj Ti še to povem, da v Laškem trgu počiva preded našega slavnega Valvazorja, Janez Valvazor, umrl l. 1581. Grobni spominek njegov — bojé krasno delo — neki se še vidi. Pogledal ga bom, če me kdaj Laščani na kako svojo veselico povabijo. Pa glej! kam se na vrat na nos priprosti učiteljček v svojih mislih povzdigne! Z Bogom toraj, domoljubni Laščani! z Bogom tudi Ti, moj mili brate! Vès Tvoj

Jože Žlindrovič.

Podučno-zabavno berilo.

Zatoženi sosamoglasnik.

Kdor ne vé glumi glas,
Naj ne hodi k ljudém v vas.
Naroden prigovor.

Spisal Fr. Levstik.

(Ta reč se godí v ljubljanskej učilnici pri sv. Jakobu, in sicer v prvem razredu. Noč je in soba prazna. Po zidu visé deske, po kterih so otrokom napisane črke. Najprvo samoglasnica **a** stopi z deske, in hodi semtertjé po sobi.)

a: Dan denes toži vse, da se povsod slabo godí. Nam tudi ni prav nič dobrega tukaj pri sv. Jakobu.

Človek vendar gotovo ne more biti zmerom na deski pribít; če pa kolikaj stopi kdo, kar nas je šolskih ljudi, na tla, pa se nam je bati hlapca, ki hodi okna odpirat in sobo pometat. Kadar prinese koli smetilnico, nas kar omête z rázkavo metlo, da nam razporje vse obraze. Bog ne daj, da bi ta hudobnik zalezal koga izmed nas, kadar se sprehajamo! Precej ga vrže skoz okno, da revež potlej vès polomljen po visocih stopnicah ne more dva dni priti nazaj na desko, ali se pa celó ubije, ko pade na trde ulice. Učitelj se čudi, kako je to, da ni črke ondi, kjer je bila vselej poprej; otroci se pa veselé, rekoč: „ena je uže menj; to je prav, da se nam ne bode več treba toliko učiti!“ — Saj pravim, človek bi kar tekkel v počitek; samo to je, da nam bi ne privolili vse plače, ker tukaj služimo še premalo časa. — V žalosti zapuščene samote nas tolaži nekoliko vsaj to, da imamo po noči, kadar nikomur več nismo v strahu, pred pustom „besede“ in plese — mačke nam pa godejo — in o družem času, hvala Bogu, tudi nismo brez nobene veselice. — Pust je uže minil, zato smo nocoj zménjeni, da bi poskusili, kako vendar skačejo in plezajo tisti ljudjé, ki se jim pravi telovadci. — Ne vem, zakaj ni še žive duše doli na tla? — Uže davno je hlapec odšel; torej bi mí precej lahko pričeli svoje važno delo. — Soglasnik **f**! stopi z deske, in zazvižgni, da se zberó vse črke sém; jaz bodem pa ukazovala, ker vem, kako so te reči. Znano mi je vse, česar potrebuje prvoskok (vorturner.)

f: Zakaj pa moram jaz vedno zvižgati? Saj zná tudi **s** in **š**, **z** in **ž**, **c** in **č**, in še celó **x**.

a: Prvič ti najbolje znaš, in drugič v slovenščini, ki tebe prav za prav še nima, vse leto postavaš; torej le zazvižgni!

f: **f**! **f**! **f**!

a: Vidiš, kako so se naglo stekli? Ti **x** tudi nimaš nič opravka v slovenskem jeziku. Stopíta dva tvoje vrste osmino palca na dvoje! — Tako. — Zdaj pa ti **l** hitro po dolzem lézi na **i k s a**, kakor položé kmetje klado na kobilo, ko drva režejo. — Dobro je. — Zdaj pa urno semkaj najprvo samoglasnice, da poskusimo, kdo zná jezdití. — Mene pogledite! Od **i k s a** do **i k s a** morate po elu pomikati se jezdé, kakor mož, kteri se bojí po koncu iti po brvi, ki je vržena preko potok.

c: Po koncu bi se ne bilo meni lahko držati na drogu; po strani morda pojdem, če smem poskusiti?

a: Po strani, kakor morski pajek? Tega ne.

i: Naj grem jaz.

a: Ti pa še posebno za to reč nisi, pa **o** tudi ne, ker ima preokrogel trebuh; taki ljudje radi **s** konja padajo. Naj pride **u**; toda poprej se mora postaviti na noge, kajti po navadi stoji na glavi.

u: Bog ne daj! ker potlej ne bode več **u**, temuč **n**, in to sem jaz.

i: Jezdití še ne znamo, ker se prvič denes učimo. Izkusimo ktero drugo umetnost; gotovo pojde bolje od rok.

T: Veste kako? Naj léze po dolzem še en **l** na dva **i k s a** vštric prve kobile, pa ne predaleč od nje. Potlej poskusimo, kdo pride od kraja do konca, samo z rokama se opiráje na oba drogovala.

a: Telovadci znajo res nekteri skok in prekučijuz; ali tega, kar si zdaj svetoval nam ti **T**, izmed nas nikakor ne more storiti nihče razun tebe, ki imaš dve roki; vsi drugi nimamo ali nobene ali samo po eno.

r: Od kod je prišla pa ta navada semkaj v abecedno vas, da se glasijo ubogi soglasniki, dokler imamo samoglasni ljudjé še kaj povedati?

T: Če ti smeš govoriti, smem jaz tudi, ker sva do zdaj še obá le soglasnika.

r: Ni res! V slovanščini sem od nekdaj imel pogrneno mizo med samoglasnimi ljudmi.

o: Da si ti samoglasen človek? Odklé pa?

i: To je nam do zdaj bilo do dobrega neznano.

r: Nevednim ljudem je marsikaj do dobrega neznan; vendar so moje pravice uže stare.

k: Pravim, da mir besedi! Čemu se prepirate? Jezditi ne znate samoglasnice, jezdit, pa vas je sram. Zdaj bi pa rade, naj ne pridemo na drog tudi mi, ki nas je Bog ustvaril kakor nalašč za konjike.

h, m, n: Res je tako.

e: Ni tako ne! Premislite samo, kdo je prepír začel. Morda mé samoglasnice? Nikakor ne; **r** je prvi zakričal, in tega denes tudi ni storil še le prvič. Kolikrat mi je uže dokazoval, da je samoglasen! Ušesa me bolé od večnega premlévanja starih neumnosti. A to pa dela samo, ker bi se čisto rad iznebil mene, ki sem njegova žena.

Vse samoglasnice: Mé ne damo priti méd-se novej samoglasnici! Kaj ni tega uže nekdaj zvedel Metelko? Kako se je godilo vsem njegovim **e**, **o** in **a**, ki so se vpirale, da bi med nami obsedéle? Bile so pobite, ali so pa morale vzeti palico v roko, ter iz naše vasí romati.

Vsi soglasniki: Naj **r** le ostane, kjer je! Tudi mi ga ne damo izmed sebe.

m: Da bi on zlezal na višo stopinjo, mi pa da bi ostali, kar smo? Tega nikoli ne!

r: Ljubi moj **m**! Kaj se tegotiš? Premisli, koliko vas je še taci, da imate obilo upanja priti na višo stopinjo, vzlasti pa ti, ki lahko tečeš, ker so ti ustvarjene tri noge. Soglasniki **n**, **h** in **k** imajo sicer samo po dve, kar je pa uže prav zadosti, ker ljudem in ptičem tudi rabiti le vsacemu po dve. Res je to, da je **k** malo krevljast; a tako slab vendar še ni, da bi mu bolno stegno morali odrezati. Celó soglasnika **y** in **v**, če se postavita zopet na glavo, kakor je spodobno pametnim ljudem, dobosta vsak po dve zdravi nogi, in **x** lahko teče po nogah ali po glavi, podoben raku, ki se premiče naprej ali nazaj, kakor mu je treba.

(Zdaj **i**, ki je ležal na iksih, vstane, in tudi **iksa** zopet gresta med druge črke.)

i: Nič, nič! Ne vidite, kako nas bi le z besedami rad preslepil, naj bi mu dali, da bi moževal med samoglasnicami? Nikdar mu tega ne dovolimo, ker potem se bodo še drugi med nami vpirali svojej osodi. Premislite samo to, da imam tudi jaz take pravice, kakoršne on, ker slavni čestitaki pričajo, da sem bil nekdaj v slovenščini tudi samoglasen; med Čehi pa celó še zdaj samoglasujem. Kar se mene tiče, to je res, da sem ponižen, torej zadovoljen s tem, kar mi dadé drugi, a ne da bi se poganjal za višo povzdigo; vedeti pa je, da niso na zemlji vsi ljudje enaki, in zato gledite, da ne bode poslednja zmota hujša od prve.

e: Dobro je povedal!

o: Res je modro govoril, pa vendar še ni dognal prepíra. — Možjé in žené iz abecedne vasí! poslušajte pametno besedo, ki govori iz mojih ust. Osnujmo sodnji zbor, kteremu naj se **r** zagovarja in dokaže, če more, da je gotovo samoglasen, in potlej naj se dene med samoglasnice; ako pa tega dokazal ne bode — kar je gotovo, da ne — udari naj ga kazen, kakoršna se mu prisodi po starih zakonih abecedne vasí.

r: Kar se mene tiče, nikakor se tega ne branim. Kdo pa bode prvosednik, kdo njegova dva prisednika, in kdo tožnik? Do zdaj menda je samo še zatoženec znan.

a: Prvosedna čast je moja, ker imam najvišo starost med vami.

i: Kako je to, da imaš ti višo starost, nego jaz, ali **e** in **o**?

a: Čegava hiša ima v abecednej vasi prvo številko? Moja. Zakaj? Zato, ker sem jaz bila prva ustvarjena. To priča tudi stara abecedna pravljica. Solnce je namreč vzhajalo, ko je Bog v raji oživel Adama, ki se je solnčnej krasoti in veličastvu tako začudil, da je nehoté zakričal: a! Za tega delj je ta očák človeškega rodú tudi nosil pozneje mene prvo v svojem imeni. Da naše hiše niso razvrščéne po kacem družem redu, ampak le po samej starosti, uči dalje še to, ker nismo postavljene samoglasnice vkup, goltniki vkup, ustniki vkup itd., temuč tako, kakor smo prišle na svet.

o: To so otročje basni, kterih dan denes omikan človek malo in dosti več ne verjame. Nekaj družega pak je premislíka vredno. Koliko naglásov imaš ti **a**?

a: Dva, in sicer tega: ' , pa tega: ` .

o: Vidiš, jaz imam pa tega: ` , tega: ' in tega: ^ , torej enega več od tebe, in zato imam pred teboj prednost.

e: Ta prednost je tudi moja, ker imam tudi tri náglase, kakor **o**.

a: Res je. Zdaj sami vidite, slavne abecedke in abecedci! da ne moremo izbirati drugače, nego po starosti, ktera pa naj bode resnična ali izmišljena, ker to ni zdaj najvažnejša stvar, ampak najpotrebneje nam je, da nekoga posadimo na prvosedni stol.

A (stopi z deske.) Pogledite no, pogledite, kaj so začeli otroci počenjati! — Kam je neki učitelj skril palico? — Ve pravite, da imate največo starost? Ali ni znano vsemu svetu, da ste vi maliči mnogo mlajši od nas, ki nosimo še obliko prvotne ustvaritve? — Če torej gré prvosednost, komur jo daje starost, potem gré ta čast meni, pa nikomur družemu.

r: Temu se jaz vpiram, in sicer imam precéj vzrokov.

A: Vzroke potlej povedi, ker zatoženec ne smé govoriti, ako ni prosil besede. — Zdaj izberimo dva prisednika.

e: Jaz naj bodem!

o: Pa jaz!

A: Zatoženec! ali imaš kaj opomniti?

r: Prav mnogo. Samoglasnica **e** se hvali, da je moja žena, in prav zato začnemo denašnjo razpravo. Ona pa hoče biti prisednica, ker bi rada sodila sama svojo reč; ali to po naših starih zakonih ne more nikakor biti. — Zvečer pride iz abecedne krčme tudi časi pijana domú, pa si dene po strani staro kapo na glavo (**è**), da se jej smeje malo in veliko; po zimi pokrije pa še kučmo, in ušesa doli potegne, kakor Ribničan (**è**); na Štajerskem ima časi celó pečo na glavi z rožički zavezano (**è**). Kdor te reči dobro premisli, precej lahko vidi in umeje, da ta ženica nima niti zdrave pameti, niti dobrega značaja, kajti pametni, pošteni ljudje se le o pustu tako preoblačijo. Vse te lastnosti razodeva tudi samoglasnica **o**, samo da pri njej me grize še druga skrb. Le pogledite je, kako je okrogla in debela! Človek pa ni okrogel in debel, če ni vinski in krušen; kdor pa hoče biti vinski in krušen, mora biti petičen; a v njenej hiši ne doboste nobene petice, pa ko bi razbrskali vse smeti, in ker mora, kakor kaže, vendar le uže od nekdaj živeti na dobroti, zato se mi je po pravici bati, da se daje rada podkupljavati, kadar jo postavijo, da sodi. Dalje moram tudi opomniti, kako zeló nepristojno bode, ako za sodnjo mizo sédejo same ženske v naši staroslavnej abecednej vasi, ki ima toliko modrih, umnih mož!

v: Jaz bi rad nekaj razbistril; zatorej prosim besede.

A: Govôri!

v: Kar je r imenoval kučmo in pečo, to sem le jaz; mene pokrivati samoglasnici e in o, in sicer tako, da sem časi povezen, časi pa kvišku molim rožičke. V abecednih vojskah me črke celó nosijo namestu železne kape na glavi, ko gredó v krvave boje.

A: To ni bilo važno.

e: Jaz prosim besede.

o: Jaz prosim tudi.

A: Kar hočeti vé odgovoriti, to si lahko vsak misli; torej vama ne dam besede. Sicer pa menim, da se lahko ognemo vsega prepira, ako za prisednika prideta B in C; kajti prvič je dostojno, da vélike črke sedé za mizo; drugič sta oba soglasnika, torej moškega spola, ker bi res bilo krivično, ko bi to imenitno in težko pravdo sodile same ženske glave. Ti e pa bodi tožnica, ker vedno trdiš, da bi se r s teboj rad razporočil.

e: Zdaj se pa le pripravi, nezvesti, hudobni r!

(Dalje prihodnjič.)

Dopisi.

V Zagrebu 27. sveč. ⊕ Danes smo obhajali žalostnico; bil je v pravoslavni ali staroverni cerkvi parastos za ranjega velikega Srba Vuka Štefanovića Karadžića. Vsaki Slovan, posebno pa vsaki južni Slovan zná, kako so oči nehale gledati njive, ki so po njih brale cvetje, — kako so se roke za večni čas sklenile, ki so napisale toliko del največje cene, — kako je glava legla na večno spanje, ki je brez šolske omike stavila se med Grime, Poppe, Humboldtove, Vostokove, — kako je srce nehalo bít, ki je s preveliko svojo ljubeznijo znalo v književni život izbuditi zaspale Srbe in Hrvate, in ki je po tem pomagalo tudi dramiti Slovence in Bolgare. Zato se je danes tudi veči del vseh naših književnih ljudi zbral na to žalost, in ob koncu je znani pesnik Subotić bral govor o prevelikih zaslugah Vukovih, živo jih opisovaje malo ne vsestrano. Cesar pa ni omenil menda nalašč, to je prevod sv. pisma, ki ga je z največim tadanjim slavistom, z našim Kopitarjem, predstavil tako gladko kakor je v redko katerem jeziku. — Govornikove besede segale so tako živo in globoko do src, da so solze zalivale oči mnogih mož. Lahka zemljica velikemu možu!

V Celji 26. febr. = Ker so bili v začetku leta 1861 srenjski odborniki po ces. patentu 17. marca 1849 izvoljeni, in ker po §. 66 tega patenta volitev odborikov le samo za tri leta veljá, so 19. februarja t. l. vsi odborniki našega mesta — razun enega samega — iz odbora stopili in se odpovedali svoji častni službi, misleči, da so njih pooblastila po preteklih polnih treh letih postavno ugasnile in da razglas državnega ministerstva 26. novembra 1860, kateri v svojem 4. stavku veléva, da imajo srenjski odbori tako dolgo v službi ostati, da nova srenjska postava svojo djansko veljavo zadobi, nikakor ne more cesarskega patenta od 17. marca 1849 ob veljavno moč pripraviti, in to toliko manj, ker je imenovani ministerski ukaz še le po diplomu 20. oktobra 1860 razglašen bil. Po izgledu celjskega mestnega odbora sta dozdej na Štajarskem tudi mestna odbora v Mariboru in Hartbergu odstopila, pa sliši se, da odbori več trgov in kmetiških srenj bojo kmali ravno to storili. Radovedni smo, ali bo vlada nove volitve dovolila ali ne. Mislimo, da! — Nenavadno veliko trgovcev in obrtnikov tukaj in v okolici z velikimi dolgovi krido napoveduje. Ravnokar se je to zgodilo veliki tukajšnji pivarnici in znanim velikim fužinam v Štorah pri Teharjih; — pri poslednjih se je do zdaj že za 1,200.000 gold. dolgá oglasilo. Pri fužinah v

Štorah in pri rudarskih jamah, ki spadajo k njim, je veliko sto ljudi delalo; narejali so tû med drugimi rečmi tudi najboljše železne ploše za cesarke vojskine ladije. Mnogo družin bo zopet ob kruh, ako se poravnava, ktera je že vpeljana, srečno ne dovrši. — Celjske gospé bodo za 10—12 ranjenih štajarskih vojakov iz Šleswig-Holštajnske vojske tukaj na svoje stroške privatno bolnišnico napravile, in bolnike, ki v kratkem sémkaj pridejo, z vsem potrebnim oskrbovale. Graški polk (Belgien), v katerem veliko štajarskih Slovencev pa tudi Kranjcev služi, in 9. lovski batalijon (Slovenci) sta dosedaj, kakor se bere, največ trpela, to je, največ mrtvih in ranjenih imela. — Pod vodstvom gospoda gimnazijalnega profesorja Lindner-ja (Čeha) se je tukaj konec pusta štenografično društvo (društvo za hitropis) po Gabelsberger-jevi sistemi ustanovilo, ktero že blizo 30 udov šteje in se pridno vadi. Ker ima ljubljansko štenografično društvo, kakor tukajšnje, med svojimi udi večidel Slovence, in se štenografija tudi na več gimnazijah uči, smo si svesti, da se bo ta neprecenljiva umetnost kmali tudi med Slovenci razširila, in da bomo z združeno močjo v kratkem času Gabelsberger-jevo štenografijo tudi za naš slovenski jezik pripravno naredili, kakor so to naši severni bratje Čehi in Poljci že srečno dovršili.

Od kranjsko-štajarske meje 26. febr. — Že spet kaj žalostnega. 13. dan t. m. so v neki hiši blizo železnične postaje „Hrastnika“ kmali po južini razun starejšega sina vsi domači morali, kar so jedli, iz sebe dati. Silno hudo je bilo vsem, gospodarju pa najhujše; moral je šesti dan umreti. Pri sodniški preiskavi so spoznali, da je možu srčni mrtvoud življenje končal, v želodcu pa niso ničesa našli, kar bi pričalo o kakošni strupeni reči. Mislili so eni, da so povžite gobe krive bile; ker pa je več ljudi bljuvalo, ki so pšenični kruh ali „krafeljce“ pri tisti hiši jedli, so nekteri uganjali, da je morebiti ljulika tega kriva. Ali te reči je bilo v žitu tako malo najti, da ni moglo škodovati. Nihče tedaj dozdej še ni mogel uganiti: kakošen strup da je 6 osebam skoraj življenje končal. — 20. t. m. se je neki pes v Trbovlje priklatil, se z mnogimi psi trgal in tudi več ljudi napadel, eno žensko je celó do krvavega ugriznil. K sreči je bil neki pogumen fant pritepenca in še dva druga psa ustrelil. Pokazalo se je pri preiskavi, da je pes bil res stekel. Naj bi se tudi po deželi, kakor po mestih, pasji davek vpeljal, da bi toliko nepotrebnih cukov ne bilo, ker vsak kajžar in prihajač hoče psa imeti, pa še za se živeža dosti nima!

Iz ipavske doline 25. sveč. — Letošnja zima je sicer huda in mrzla, vendar so oživile se in vnele slovenske srca tukajšnih prebivavcev. Konec preteklega leta smo začeli po vsi dolini pretesevati: ali imamo pri nas vpeljati vstav narodnih čitavnic ali naj ostanemo pri starem. Bilo je pretresovanje zeló živo posebno v ajdovšinski in ipavski kazini. V Ajdovčini sklicali so občni letni kazinski zbor 26. decembra 1863, in dobra večina glasov odločila je, naj se kazinska družba odzdej naprej „čitavnica“ imenuje; ta večina je izročila novemu vodstvu nalogo, naj v tem zmislu prenaredi stare štatute. To se je zgodilo; mesca januarja poslali so nove družbene vodila sl. c. kr. namestništvu v Trst, da jih potrdi. — V Ipavi so pa pri občnem letnem zboru odbor „ad hoc“ izvolili, ki je imel nove postave načrtati in jih občnemu zboru v pretres predložiti. Zgodilo se je to 18. februarja. Nazočih je bilo 40 družbenikov; 26 izmed njih je glasovalo za to, da družba svoje laško ime „kazino“ spremeni v narodno, in da se imenuje čitavnica v Ipavi. — Zdaj pričakujemo potrjenja novih pravil, ter se nadjamo, da kmali moremo primerno slaviti početek dveh narodnih naprav. Pevci

Kar se tiče sonetnega venca od „Čučeka“, rekli bi, da je dosti lep, vendar se nam predmet zdi preozek za 14 sonetov, ako ni prav žive fantazije. — Škoda, da živa, lepa zanimiva pripovedka „Marija“ iz Konavljja pri Dubrovniku ni dopeljana do konca, le odlomek je. — Pripoved „Izseljnik“ str. 209—264 opisuje nam nekoliko Bosne in povestnice 16. veka. Take pripovedi so nam posebno mile in drage, kakor tudi „Skrivna sodnija“ na str. 296, ki nam kaže Gorico in Sočo. — Drugi bo rad bral Stojanovičeve misli o prirodi (naravi); in male slike iz Črne gore (str. 287—95). — Ob koncu učeni naš g. Terstenjak razlaga starega boga Homana.

To je razgled te knjige. Bog daj, da jugoslavenska akademija, ki se ji obeta polovica čistega dohodka, dobi kaj zdatnega, ker cena knjigi ni prenizka. X.

Podučno-zabavno berilo.

Zatoženi sosamoglasnik.

Spisal Fr. Levstik.

(Dalje.)

I: Jaz naj tožim, ker imam do te čestí prav tako pravico, kakoršno r, pa je vendar ne iščem.

r: Enako mi je, naj toži ta ali ta, ker pravde vém da ne morem izgubiti; samo to naj rečem, da bi se gotovo vse hrohotalo, ki bi I sedel za tožnjo mizo. Pogledite ga! Ni-li podoben, da ga je kdo izpulil iz abecednega graha, kjer je najbrže stal za nátik?

z: Ljubi r! glavo ti je zmešala sama oholost, če praviš, da ne moreš izgubiti pravde.

r: Ti pa le molči! Kaj se ne vidiš, da si, kakor motoróga, na katero ženske motajo prejo? Tudi te človek skoro nikoli ne dobode v poštenej družbi. Kolikrat sem te uže videl pribitega na kacih vratih, kakor jastreba! Menda se ti za dobra dela to ni zgódilo. Torej po pravici stoji tvoja hiša najzadnja tam doli prav na konci abecedne vasi.

I: Vendar je preveč, kakor je začel psovati!

A: Zdaj nihče več ne govóri! Samo zatožencu je dana zadnja beseda pred razpravo, ako bi morda še kaj rad opomnil.

r: Kaj pa da bi rad opomnil, in sicer to-le:

Povedati moram odkrito, da se resno ustavljam osobam sodnjega zbora prvič vsakej posebej, drugič pa vsemu sodnjemu zboru vkup, in da zahtevam tedaj vse druge sodnike. — Prvosednici se vpiram zató, ker gotovo ni spodobno, da bi ženska prvosedovala v razpravi, kterej vsa slovenska dežela tako željno pričakuje razsodbe. Ne tajim, da ima samoglasni ženski spol v naši abecednej vasi velike pravice, skoro več od mož; toda modrosti pa gotovo nima več, kar pričauže stari prigovor: „dolgi lasjé, kratka pamet.“ Bojim se dalje, da mi prvosednica A ne bi dala odkrito govoriti, ko se bodem branil, kajti vračala je uže prej mene in druge črke, da moramo, predno govorimo, prositi besede; ali do tega ni mogla imeti nikakoršne pravice, ker takrat ni bila še za trdno postavljena v svoje denašnje opravilo, in še zdaj nikakor ni, kajti jaz bi je sicer ne mogel ometati, pa jo vendar ometam prav s temi besedami, ktere zdaj govorim. Slišal sem tudi neko brenčanje, ki ga sapa nosi od ušes do ušes, da se A jako ustavlja razvítku prave poezije v slovenske abecednej vasi, in da hoče, naj bi pesniki pili samo vodo, predno vzkobacájo na Pegaza; le kadar mislijo zakrožiti važno pesem njenega okusa, kakoršne so nektare zadnje čase v „Cvetji“, — kakoršen je „Abuna Soliman“, — kakoršnih je še več družih, ki so spleteničene za nebódigatréba: samo takrat naj bi se poetom dajalo nekaj hruševe in krhljéve pijače za naméček.

Jaz pak sem uže od nekdanj vse drugače mislil, in še mislim drugače o tej stvari; prvosednica mi je torej nasprotnica: a po taci zakonih, ki se trdno držé pravice, ne bi smel sodbe krojiti nasprotnik nasprotniku. — In kar se tiče prisednika B, opominjam, da véga na dve strani. Pri nas mu namreč pravimo B, v cirilici ga pa izrekajo za V, da torej sam prav ne zná, česa naj bi se trdno poprijel, kakor Janežič, ki je v svojej zadnji slovnici mene hvalil, da imam samoglasne lastnosti, zdaj mi pa zopet sili na ramo neprijetno družico e, ktere se branim, kolikor morem, in kakor tisti slovničarji, ki nas učé, da je vse prav, naj se piše tako ali tako. Jaz pa menim, da za sodnika bi nikdar ne smel biti mož, ki reže na dva kraja. — Prisednik C mi je tudi kaj posebno sumen, da je ud tiste skrivne družbe, ki se je osnovala, da bi se ohranile stare oblike v naši pisavi; ki nam je celó pokazila prestavo svetega pisma, držeč se okusne rabe: „per tih pertih smo večkrat per déli.“ (Sméh med črkami.) Znano pak je, da se jaz potezam le za napredek, torej za prave nove oblike, in zopet se mi je bati, da mi tudi C ne bode pravičen.

A: Opomniti moram zatoženca, naj v rabo ne jemlje nespodobnih šal, ako neče, da se mu ustavi beseda.

r: To šalo se je izmislila skrivna družba, ne jaz, ki sem jo le ponavljal; sicer se pa iz mojega dozdanjega dokazovanja lahko umeje, da mi nihče ne more še vzeti besede, ker sem uže poprej v mislih imel, da se vpiram tudi celó vsemu sodnjemu zboru vkup, in sicer zopet po tistem pravilu, ki govóri: „v svojej reči ne sme biti nihče za sodnika“; pri mojej tožbi ste pa vi vsi kolikor toliko vdeleženi: samoglasnice, ker mi ne dadé méd-se priti, soglasniki pa, ker me ne pusté izmed sebe. Res je, da sem razsodbo sam rad izročil mogočnim, čestitim, učenim prebivalcem po vsem svetu znane, dasitudi na nobenem zemljevidu ne zapisane abecedne vasi; ali to sem storil, ker sem za trdno mislil, da se mi podá tak sodenj zbor, s katerim bodem moral biti zadovoljen, kar se pa ní zgodilo. Tak sodenj zbor bi na priliko bil, ko bi se postavil za prvosednika oče Pravopis, ki ima največo pravico govoriti o taci rečéh, kakoršna je moja. Da bi pa vendar ne rekla abecedne gospé in gospodičine, da jim je krivica, zató naj bi prišli obé prisednici iz njihovega spola, in sicer naj bi se poklicala mati Resnica, ki nikoli ne potrdi nobene laži. Te prisednice ne more nihče ometati, ako neče sam sebe po glavi tolči, in kazati vsemu svetu, da ne mara zá-njo. Poleg nje pa naj bi sedela njena sestra Pravosodnost, ki zatožencu ne gleda niti na lice niti v mošnjo; ki se ne dá preslepiti krivim rabam dozdanje pisave, temuč premišljeno in modro le po umu vedno mirno sodi, kako je prav, kako je napak.

A: Teh pa zdaj ni tukaj.

r: Oče Pravopis je gotovo, ker po učilnicah domúje. Le pod klop malo poglédite, in hitro najdete kako knjigo, ktero je pozabil ta ali ta učenec, pa rečíte Pravopísu, da íž nje stopi na sodnji stol.

A: Koliko imajo dan denes celó učilnice taci bukev, da niso prav pisane; Krivopis bi ti pa več kvaril, nego koristil.

r: Le pokličíte, potlej vam uže jaz pokažem sam, kateri je Pravopis, kateri Krivopis.

A: Kje pa dobodemo Pravosodnost?

r: Dolžnost mi sicer nikakor ni, da vam bi vse razlagal; vendar naj povém, da njena brata sta Um in Nestrastje, njeni sestre pa Resnica in Pravica. Le Resnice vprašajte zá-njo.

A: Zdaj si nas pa dobro naučil! Pojdimo brzo k Resnici, ktere ljudjé toliko sto in sto let iščejo, ktere

tudi mé pomagamo iskati; pa vendar še zdaj nihče ne vé, ali je najdena ali ne. Uže stari modrijani so rekali, da ima grozno tenko telo, ktereга vsak celó videti ne more.

R: Če ste pa taki nevérniki, da vse ométate, recite jej, naj pride iz kake računske knjige. Vsaj tega mi ne boste izpodkopavali, da tam se Resnica mora dobiti, ker dvakrat pet je bilo vselej po vseh zemljah deset, in ostane vselej samo deset, ko ne bode več niti knjige niti zemlje. Če ni pod klopjo nobenega lista, na katerem se bere: „enkrat ena je ena“, pa naj učiteljevo mizo odpre L, ki to lahko naredí, ker ima kljuko. — Naposled moram še nekaj opomniti. Denašnje končno razpravo mislim dati v abecedne „Novice“; torej zahtevam, naj se mi dovoli hitropisec s, ki to umetnost posebno dobro zná, kajti uči se je uže nekaj let. Zató je pa tudi ves grbast in kriv, ker vedno za mizo čepí.

A: Seja naj prenéha! (Sodnji zbor se umakne za učilniško desko, izza ktere zopet pride po dveh urah.)
(Dalje prihodnjič.)

Oda kavi.

Ko bi pač mi danih bilo
Namest dveh dvesto rok,
Da bi tresla ti kadilo,
Tolažnica vseh nadlog!

Ko b' imela glas grmeči,
Htela ž njim bi razodet'
Vsemu svetu, da največi
Čast in hvala gré kafét'.

Po širjavah, po daljavah,
Koder je človeški sléd,
Po vseh hribih, po planjavah,
Jeli bi ti slavo pet'.

Ko več teže lét ne zmaga,
Stari Noe oslabí,
Božja milost mu pomaga,
Vince delat' ga uči.

Res je dobro se krepčati
S sokom sáda trtnega;
Vendar ni mu verovati,
Ker nas déne rad ob tlá.

Slavni Gambrin, bistra glava,
Kuhat' pivo nam velí;
S pivom pa je spet težava,
Ker nemarno ž'vot mastí.

Od koristi žgan'ga vina
Satan sam le smé zapét',
Ker brez njega ta mrcina
Ne bi vladála po svét'.

Voda grlu sicer brani,
Da se žeje ne vsuší,
Pa, tak prav'jo modrijani,
Žabe v drobu zaredí.

Ti pa, kava, vsej dobroti
Si izvir! Po tvoji moč'
Marsikteri bolni s'roti
Naglo mine dolga noč.

Modri mož podpira glavo,
Jarem, misli, tare ga;
Našel pa še le je právo,
Ko s taboj se okrepčá.

Vboga žena od starósti
V revni bajtici medlí,
Po okusu pa sladkósti
Tvoji zopet oživí.

K tebi, ljuba, smo hitéli,
Klicali te na pomoč,
Ako v družbi smo veseli
Súkali se celo noč.

Bodi bela, bodi črna,
Vedno služíš nam na príd;
O dobroti tvoj'ga zrna
Mora svét prepričan bit'.

Dokler bode zemlja stala,
Bival ta človeški rod,
Pela se ti bode hvala,
Ti boš vladala povsod!

Dokler žena bo rodila
Otročiče na tem svét',
Bo hvaležna jih učila
V číslu vedno te imet'.

Tudi jaz vesela rečem:
Kava! bod' mi sestra ti,
K tebi, draga! se zatečem;
S tabo le se v mir' živí!

V Ljubljani.

Klara R.

Deželni zbori.

2. dne t. m. so se začeli deželni zbori. Začetek povsod je bil z govori predsednikov, ki so večidel želje izrekovali, da bi letošnji zbor bil plodnejši od lanskega; sledile so povsod naznanila predlogov vladnih in odborovih, preiskave novoizvoljenih poslancev itd. Važno je le to, da ces. namestnik v Gradcu je zboru naznanil, da letos ne bo nobenega deželnega zbora več. Hladnokrvne so bile dosihmal povsod obravnave, le — v ljubljanskem zboru je vihralo že brž v prvih sejah.

Deželni zbor v Ljubljani.

Prvo sejo, vpričo Njih ekscelencije cesarskega namestnika gospod barona Schloissnigga, svetlega knezo-

škofa gospod dr. Jer. Vidmerja, 27 poslancev in obile množice poslušavcev, začel je deželni glavar gosp. baron Codelli z govorom, rekši, da snidel se je zbor v resnobnem času; sivi oblaki krijejo politično obzorje; mir — glavna podlaga tečnega razvitka — nikakor ni zagotovljen; toliko večja je tedaj potreba, da svoje domače, notranje zadeve prevdarjamo edini in mirni. S trikratnim klicem na slavo Njih Veličanstva cesarja se končá predsednikov govor. Potem naprosi žl. gosp. Langer-ja, naj, kot najmlajši poslanec, bode danes pisatelj zapisnika. — Prvo delo zborovo bilo je preiskanje volitve, po kateri je bil g. Luka Svetec lani v Kočevji za deželnega poslanca voljen. (Gosp. Svetec zapusti dvorano za ta čas.) Gospod Ambrož v imenu deželnega odbora poroča, da gosp. Svetec je bil pravilno izvoljen in nasvetuje, naj se ta volitev potrdi. Gospodje poslanci Brolich, Krommer in Derbitsch nasprotujejo potrjenju, dr. Toman, dr. Zupan in dr. Bleiweis zagovarjajo. Gosp. Brolich pravi, da je pregledoval vse štatuse in dislokations-ausweise kranjskih uradnikov, pa Sveteca ne najde nikjer v definitivni (trdni) službi, — pobaral je 15 in še več §§. deželnega volitnega reda, pa nobeden ne govori za-nj! Svetec — pravi dalje — je sicer zdaj časten mestjan kočevsk, pa takrat, ko je bil za poslanca voljen, ni še bil; ne sklada se z njegovo vestjó, da bi to volitev kar naravnost potrdil; preišče naj toreč poseben odsek. Al k nesreči je g. Brolich pozivljaj se na §. 13. dosihmal še veljavne srenjske postave od leta 1849, misleč, da je voda na — njegov mlin. S tem §. pa podrl si je sam vés svoj previdik, ki ga je pred zidal. — Ko se je g. dr. Zupan ustavil zoper odsek, ki naj bi Svetcevo volitev še enkrat preiskaval, želi gosp. Krommer izvediti: ali je bil Svetec v trdni cesarski službi in kočevski mestjan že takrat, ko je bil za poslanca voljen? — Na to poprime g. dr. Toman besedo in opiraje se na §. 13 srenjske postave, ki pravi, da „uradnik je srenjčan tam, kjer po službi svoji ima stanovitno stanovališče“, bere dekret Svetcev, ki ga l. 1861 kliče v definitivno ustanovljeno službo c. k. okr. adjunkta v Kočevje; potem se pozivlja na to, da deželni odbor ne more si še ožjih oklepov delati kakor jih postava dela, — Kočevjarji so ga volili z veliko večino in s tem očitno pokazali, da prav njega hočejo za svojega poslanca imeti, — da mora nasprotovanje zoper volitev njegovo se opirati na kak skriven vzrok, ker je Svetec mnogozaslužen mož na polji slovstva slovenskega. Dr. Toman tedaj priporoča sprejem odborovega predloga. — Zdaj se vzdigne g. Derbitsch in govori zoper veljavnost volitve, pa obžaluje, da mora zoper Sveteca govoriti, ki bi bil gotovo delavna moč v zboru, al postava — pravi — mu gré čez vse, namreč srenjska postava od 24. aprila 1859. Al čmu si je g. Derbitsch sam delal to bridkost? Čmu je staro kopito Bachove postave, ktera nikdar nikoli ni veljave imela, celó iz Kranja seboj nesel? Requiescat in pace! — naj bi bil raji rekel in — žalosti bi mu ne bilo treba bilo. — Po gospod Derbitschu poprime dr. Bleiweis besedo in (slovenski) govori za Sveteca zoper govornike nasprotne. On ne more začudenja zatreči, da — prav nasproti znani prislovici — ravno uradniki govoré zoper uradnika, ter pride v govoru svojem do tega, da pravi: če vprašamo Hrvate, kjer je g. Svetec uradnik bil, ali spada doli v njih srenjo? rekó nam, da ne, — in tû na domači zemlji zopet slišimo glasove, da tudi naš ni! Res žalibog, da se tako spolnujejo Prešernove besede, po katerih dežela naša „ima grob komej za nas.“ Bodimo postavni, pa tudi pravični! Leta 1861 smo enoglasno potrdili g. Jombarta za poslanca, ki takrat še avstrijsk državlján ni bil, in zdaj se tisti gospodje, ki so takrat o postavi molčali,

Razun gori omenjenih podrtin nahaja se jih še veliko drugih, in ravno tako okoli mesta. Napise večidel grške in bolgarske narod ima za latinske.

Pot dalje izpod svete gore skozi železne vrata gré v porečje Marice, tedaj v Zagoro ili Zagorje. Po vseh teh visokih gorah posebno okoli sv. gore Rila stojé samostani ali kloštri, izpod katerih izvirajo rahli potočiči; tukaj je še poslednje pribežališče žalostnih, pritiščenih Bolgarov; tukaj se v velikih nevarnostih zbirajo hajduki (to je, kristjani, ki si zavoljo turškega tiranstva ne upajo iti domú, ter zavoljo tega hudo delajo s Turki). Tukaj nesrečnemu narodu listje svetega drevja pripihljuje mir ter jim hladi vroče čelo.

(Konec prihodnjič.)

Podučno-zabavno berilo.

Zatoženi sosamoglasnik.

Spisal Fr. Levstik.

(Dalje.)

A: Imeli smo dolgo posvetovanje, in do dobrega smo se prevérili, kar brezi vse skrbi lahko rečemo, da se zatožencu nikakor ni bati nobene posamezne osebe tega sodnjega zbora; presodili smo, da tudi pravilo: „naj ne bode nihče v svojej reči za sodnika“, ne more imeti nikoli tako obširne veljave, kolikoršno zahtéva gospod r, kajti ljudje bi potlej morali pisariti v nebesa po angele, kadar se tožijo, ker tudi pri njih sodi človek človeku; prepričani smo dalje, da bi skoro nemogoče bilo najti vse tri osebe, ktere hoče zatoženec imeti na sodnjih stoléh: ali ker smo sklenili, naj se mu podá neokršena svoboda v govoru in zagovoru, zato hočemo, da se končna razprava odloži, in sicer za 14 dni — pa le, ako je gospod r zadovoljen — a v tem času naj se poiščejo sodniki, za ktere se on poganja. Če se pa ti sodniki ne bodo mogli najti, potlej naj se zopet izmed nas postavi nov sodenj zbor. Le ko bi gospod r ne hotel odložiti denašnje končne razprave, bomo sodili mi: jaz prvosednica A z gospodom prisednikom B in C. Zarad hitropisca odgovarjamo, da bode razprava javna, in da si torej vsak lahko vse zapiše, in potlej tudi natisne, kar in kakor se bode v resnici godilo. — Zatoženec! ali imaš kaj opomniti o našem sklepu?

r: Dasitudi sem se branil tega sodnjega zbora, pa sem tako gotov, da moram zmagati, posebno če se mi dá neokršena svoboda v govoru in zagovoru, in tako zeló hrepenim vendar uže dognati svojo pravdo, da prosim, naj se precej zdaj prične razprava.

A: Dobro. — Ti q! ki tudi vse leto nimaš nič dela, obrni se prav, da bodeš gledal naprej. Pojdi k Pratik, in prosi je, naj bi nam posodila dva snega, en stol, da bodem sedéla jaz na njem, pa uro, katerih ima več, da ljudém pripoveduje, kako dolg je dan.

r: Uro pa izberi tisto, ktera kaže XV¹/₂, da bodem smel dalje govoriti.

q: Ne vém, kje bi Pratik našel zdaj po noči, ko vse spi?

A: Doli pojdi na tihem k hlapcu, ki gotovo trdno smrči, pa se skrivaj zmeni ž njo. Le po prstih mi hodi, da ga ne vzbudiš, ker sicer gorje tebi. (q odide.) Ti f! ki si zvižgáč, da ni tacega, teci na abecedno pokopališče, pa reci, naj od smrti vstanejo, in ako hoté, pridejo poslušat vsi rájniki Metelkovi in Bohoričevi ljudje, ki mirno počivajo.

r: Čudo, prečudo! Celó mrtveci bodo poslušali, kakor na sodnji dan.

f: Po noči ne hodim rad na pokopališče, ker me je strah. Za vsak pot moram biti jaz, dasiprav je toliko

druzi, mnogo hitrejših od mene, ker imajo po več nog. Naj bi šel k, ki je zredil celó peruti, kakor metulj, da lahko zletí, če ga bode kaj strašilo.

A: Ne slišiš, da ti pojdi! Bohoričeve pokličí tudi iz šematizma, iz učilniških programov in iz molitevskih bukvic, koder jih še zdaj nekaj beraški živári. (f odide, pa se kislo drži.)

q (prinese dva snega in uro): Težko sem dobil. Teta Pratika so rekli, da jim prvič nisem znan, ker me niso videli še nikoli, kar so na svetu, drugič, da samí še jako potrebujejo snega, kajti še le v četrtek sveti Matija léd razbija; če ga ní, pa ga naredi. Jaz pa sem dejál, da se vi prav lepo priporočate, in potlej so vendar pogledali na políco, kjer so po dolzem iskanji med glavniki in raztrganimi rokavicami napósled res dobili dva snega, ki sta uže uni mesec izkopnéla in zopet se k njim vrnila. Na to so dejáli: „ná; teh dveh mi ni več treba pri gospodarstvu; ali trije bi ti pa ne mogla dati, ker prvega, ki ima priti na vrsto, še nocoj potrebujem sama; drugi pa še vsi ležé na zemlji.“ — Za uro so mi rekli: „vzemi si, ktero hočeš; le tiste ne, ki je ta mesec navíta.“ Odgovoril sem: „saj ne maram zá-njo“, in šel sem po tisto, ki ima najdaljši dan. Stola pa teta Pratika niso nikakor utrpeli dati, kajti samo eden je v hiši, pa še na tistem sedí sveti Peter.

A: Ti le okoli mladih Pratik rad zalázuješ. Kaj nisi mogel iti k lanskej? Tam dobodeš rokavic, slamnikov, glavníkov, dežja, snega, delovnikov in praznikov, kolikor koli hočeš. Celó vesela je, če jo še kdo pogleda.

q: Dobro, da vém.

A: Zdaj pa štirje iksi pojdite sem! Prvi tukaj stoj; drugi stopi osmíno palca od prvega; tretji ostani precej tik družega, in četrty naj gré zopet osmíno palca od tretjega! — Dobro je. — Ti q! oba snega po ploskvi polóži na ikse, da nam bosta za mizo. — Tako. — Zdaj se trije h postavite k mizi, da boste za stole. Vi iksi le mirno stojte, dokler bode razprava, da ne boste mize tresli! Kje so pa samoglasnice i? Recite jim, naj se razdelé po mizi, da bodo namestu sveč, ker v tēmi ne more biti razprava. Tudi u naj pride sem; potrebujemo ga za črnílnik.

e: Še jaz hočem sedeti za svojo mizo, ker tako je povsod navada.

r: Moj hitropisec tudi ne more stati.

A: Torej pošljíta še vidva, toda k lanskej Pratik, po sneg, in položíta ga na ikse; namestu h pa za stolček vzemíta kak n, ki je tudi uže dober, če prav nima naslōna. — Ti w! ne dobodeš tudi nikoli posla. Zmerom ležiš, pa vse tri bérle od sebe kvišku moliš. Vstani, ter poberi kacih sto h; postavi jih tje doli, da ná-nje sédejo poslušalci, ki menda uže gredó, kakor priča ropot zunej pred durmi.

f (stopi v sobo): Pripeljal sem mrtvece; zunej čakajo. Uže tu pred svetim Jakobom so nas došli tudi tisti Metelkovci in Bohoričevci, ktere ima še Blaznik v svojej tiskalnici zaprte. Sam ne vém, kdo jim je povedal, kaj se nocoj pri nas godí.

A: Najprvo Metelkovcem odpri dvorano. Žabico uže slišim, kako zunej regetá. (f odpre duri, in x pripeljá vso Metelkovo družíno.)

x: Brekekeks, koaks, koaks! Uže dolgo nas ni bilo v tako slavnej družbi.

A: Prišla je celó mrtvoudna bolnica, sključena samoglasnica z!

i: Nikakor je ni bilo udržati. Ukazala je, naj se naredé sení; za krivini pa naj se vzameta dva soglasnika mojega imena.

f: Zato sem prišel tako pozno od abecednih grobov, ker je bilo treba dolgo čakati, predno smo sení

zgotovili. Tesati in zbijati sem pomagal, na zadnje bi se mi bila pa še za plačilo skoro prav huda godila. Metelkovci so mi rekli: „pojdi sem! Ti si kakor nalašč narejen za oje.“ Komaj sem dokazal, da je njihov L boljši za to rabo. — Ali nisem rekel, da ne treba imeti nič opravka z mrlíči?

y: Dva y sva se pa morala postaviti na noge, ker sicer hôdiva le po glavi, in tako sva jo sem pripeljala na senéh.

x: Brekekek! Na stol ne morem!

A: Slišiš f! pristavi se, da po tebi žabica vzleze na sedež.

f: Bog pomagaj! Uže spet jaz?

x: Koaks! Prazno delo! prazno delo! ker ima f samo en klin. Koaks, koaks!

A: Pa va-nj zavrtajte še nekaj lukenj, ter zabíte klinov, kolikor jih je treba. — Ljubi k! vem, da si vzlasti v nemškem jezici vaje prenašati, ker imaš dostikrat na hrbtu kakošen c, kakor bi ga v mlin nesel; nalôži, nalôži mrtvoudno samoglasnico a, pa jo cucoramo nesi, ter na láchko posádi na stol. — Pokličite še Bohoričevce v dvorano!

(Bohoričeva družina pride.)

sh: Jaz imam pa svoj stol; vašega ne potrebujem.

sh: Jaz ga imam tudi.

zh: Jaz tudi.

shzh: Jaz imam pa še dva, hvala Bogu!

(Zunej se čuje velik ropot.)

A: Kaj pa je to? Kdo je zunej, da tako ropoče?

zh: Poklukarjeve črke; prišle bi tudi rade poslušat.

A: Kakove so? Ali so vlíte?

sh: Mi smo videli samo pisane, vlíte prav nobene.

A: Če je pa takisto, nimajo domovinske pravice med nami, ker niso še nobenemu tiskarju služile. Pojdi q! pa jih zapôdi!

zh: En človek ne opravi nič. Sami ne veste, koliko jih je! Le premislite, da ima vsak glas po dve, po tri znamenja.

A: Pa naj vzame s seboj še Metelkovce: w, n, u, w, da vá-nje zasadé svoje roglje. — Zatoženec! ali hočeš, da pošljemo tudi na Štajersko po Danjkovo družino?

r: Naj Danjkovci bodo tam, kjer so; kajti razpravo bi morali odložiti, ako bi hotelo pónje pošiljati.

(Dalje prihodnjič.)

Kratkočasno berilo.

Harač.

Zgodovinsko-romantičen obraz.

Česki spisal Prokop Chocholoušek. Poslovenil Podgoričan.

(Dalje.)

„Nadaljuj, hosudarka!“ — vzkliknil je aga omamljen skor glasno. „Nadaljuj; povedi, kaj moram še storiti prej, da mi zasveti sreča, po kateri tako hrepenim. Kar je kadaj storil kdo, to tudi jaz storim za-te. Stavim! Ko bi bil le kdo že solnce strgal z neba, gotovo bi ga tudi jaz, da bi ž njegovo svetlobo obžaril tebe, solnce moje, čeravno mi tvoje oči jasnejše svetijo nego solnčni žar; milejše nego mescev lesk; govôri, povedi, kaj še prej?“

„Blagosloviti me mora še prej sveti vladika — odgovori deklica — čeravno pošteno ne zapustim domovine, brez blagoslova vendar ne morem s teboj; kajti blagoslov bode moja edina tolažba, ako mi utegne vest očitati, zakaj sem zapustila svoje brate, zakaj premilo izdala domovino.“

Ahmed je nehal nagovarjati jo. Molčal je, truden in vès zamišljen je stal pred njo:

„Alah-Kerim!“ — privije se naposled bolesten vzdih iz njegovih prs; „menda te eblisa mami s svojim strupenim dihom! To je nemogoče?“

„Zakaj nemogoče“ — začudilo se je dekle; „sej to ne bode več dolgo trajalo, k večemu dva, tri dni — in vladika se vrne, potlej pa sedem v tvoj čoln in bodem tvoja sužnica za svojo domovino“ — vzdihnila je pri teh besedah tako lehno, da je Ahmet gotovo ne bi bil slišal, da ni tako vlekel na ušesa. „Zakaj tako siliš me?“ — nadaljuje zopet dekle, pa razumnejše — „zakaj je nemogoče to, kar bi jaz rada, ali bi se rad le —“ — omolknila je zopet — „to pa že ne to; po tem tacem me nisi nobenkrat še ljubil!“ — djala je še, potlej pa stopila od njega.

„Čaki, hosudarka, čaki!“ — vzdihnil je Ahmed in roke stegnil po devici. „Niti rožni grmiček ne ljubi jutranje rose, niti lilija čistega vodnega curka tako, kakor jaz ljubim tebe; al te ne prosim milosti že dosti dolgo časa — jaz aga, ki imam mnozih življenje v svojej oblasti, dasiravno si mila kakor luna in krasna, kakor cvetje maja meseca, al vendar tako slabo uživam tvojo miloto, tvojo blagost; ali nisem dosti pohleven? O sem, pa bodem tudi zanaprej, samo toliko mi obljubi, da bodeš moja! S tem pa, kar zahtevaš, goniš me za zmirom od sebe — in moriš, ti iskra mojega življenja!“

Mladenko so te besede stresnile, kakor bi jo bil krč napal; toda mirno je stala in gledala ago: „Ka....?“

odprla je usta naposled na pol, toda jezik je zaostal jej. „Tako je hosudarka, Alah-il-Alah!“ — djal je Ahmed nekako zmagovito; spoznal je, dekle da se je zbalo. „Zastonj! Nikoli ne pride iz tèmnih zaklepov skadarskih stolpov ta črni menih, ktereга imenujete vi svoje solnce, orla črnogorskega. Dobro vemo, da je povžigal vašo ošabnost, vašo samopašnost. Bismilah! česa neki ne izvedó prerokovi ljubljenci? oh! — pa jasni skadarski paša mu je še velel, naj se radovoljno vdá, — paša, čegar je po rodu ta gora in vse, kar živi po njej? Sam Alah je razsvetlil ga, da se je že naveščil gledati, kako ta neverski pes, ta kaloger pljuje pravovernim mosleminom v obraz, in grdi prerokovo brado“ — zlobi se Ahmed pozabivši, da ga posluša kristjanska črnogorska hči.

Te Ahmedove besede so zeló zadele dekle; stopila je od njega, podprla se pod pazduho z levico, žugaje stegnila desnico proti njemu, in vshitjeno, srdito gledala ga; on pa od strasti zaslepljen ni zapazil njene srditosti, njene nevolje.

„Pa list, obljuba tega tvojega paše?“ — ostro je spregovorila in vprašala naposled Helena.

„Obljuba je že izpolnjena, hosudarka!“ — smeja se škodoželjno aga in mane roke vesel; tudi noč ugaja njegovi strasti, da se goljufa, da ne vidi divjega ognja devici na žarečem obličji; da ne vidi maščevalnosti v njenih iskrecih očéh; „vse je že izpolnjeno, kakor je bil jasni paša obljubil črnemu menihu v pravodnici. Kaj misliš, da pravoverni moslemin ni mož beseda? — Vaš vladika je varno popotval v Zento; kakor vi pravite sami, blagoslovil ondukaj kaursko cerkev brez zadržka — preroku na sramoto in nečast, da se je Kaaba tresla tisto uro; pa vendar se je zopet izjasnilo Alahovo obličje njegovim ljubljencem, ko je ta kaloger, največji protivnik njegovega preroka, stopil skozi vrata — skadarske, kjer se zdaj pokori v ječi; kajti da se zopet lahko vrne na Črno goro, zato da bi zopet snoval upor, tega mu ni nihče obljubil. Zato je zdaj izginila poslednja senca vaše prostosti, in naše maščevanje, pravično za tolikero zasramovanje, zadene to proketo goro; — in te vihre bi rad jaz obvaroval in otel tebe, jutranja zvezda mojega življenja; zakaj — zdi se mi tako, da živim še le od tistega trenutka, ko si mi obljubila

* Gosp. Štepan Zuković v Klanjcu na Hrvaškem vabi vinokupce, naj pridejo po vina na Hrvaško, ter jim zagotavlja, da ne bojo samo zadovoljni z dobrim vinom, temuč tudi z nizko ceno.

Priporočilo

markanih pisemskih zavitkov.

Če hočeš pismo po pošti poslati, da poštne ne plača, komur ga pošlješ, mu moraš pritisniti marko ali znamko po 5, 10 ali 15 kr., kakor je daljava, kamor pismo pošlješ, če le pismo več ne vaga kakor 1 lot, sicer mora biti marka dvojna, trojna itd.

To, dragi moji, veste vsi, ki po pošti pošiljate pisma.

Al dokaj je gotovo naših bravev, ki ne vejo, da so tudi zavitki (kovêrti) za pisma, kateri imajo že marko na sebi natisnjeno, — še več pa je taci, ki ne poznajo velike dobrote taci pisemskih zavitkov z markami.

Vsem tem so namenjene sledeče vrstice.

Vsak, kdor pisma piše, mora na to paziti, da se pismo njegovo tudi lahko bere in da ga, komur je pisano, tudi gotovo v roke dobi. Da nam ni treba dvojne poštne plačati, pišemo pisma na tri strani, zadnjo stran pa rabimo za zavitek in pa za napis. Ako se pismo prezlo pečati, se lahko pri odpečatenji tu in tam pretrga; to bravcu več ali manj branje overa, kar se celó dostikrat pri taci pismih pripeti, v katerih se denarji pošiljajo, kateri se morajo po postavi znotraj in zunaj pečatiti. Če se za tako pismo ne naredi poseben zavitek, se rado pretrga, ako se še tako skrbno odvija. Mnogo je pa taci, ki po zavitku (kovêrtu) zato ne segajo, ker se zavoljo njega previsoke poštne bojé; al to je nepotreben strah, zakaj vsakemu pismu z denarji se še tarifa pisma prirajta, naj je pismo zraven ali ne.

Vseh teh neugod se pa ni bati, če se pismo v posebnem zavitku pošlje, kateri se na zloženih 4 voglih zapečati. Po tem takem se priloženo pismo lahko na vseh štirih straneh popiše, pa vendar ne preseže peze 1 lota. Zavitki ali tako imenovani kovêrti se dobivajo večidel v vsaki štacuni, kjer prodajajo papir; 100 zavitkov za 50 do 70 kr., posamni pa po 1 ali 2 kr., kakor je zavitek večji ali manjši in papir lep.

C. kr. pošte imajo pa že ene leta sém zraven navadnih pisemskih mark tudi s pisemskimi markami zaznamvane zavitke po 15, 10 in 5 kr., kakoršni so v družih deželah že delj časa v rabi; zavitke same brez marke so pošte poprej po pol krajcarja prodajale. Al zdaj se dobivajo zavitki zastonj, ravno tako kakor nekdanj, ko se štempeljski papir ni plačeval; le štempel (kolek) se je plačal, ne pa papir.

Taki štempljani zavitki se dobivajo zdaj pri vseh cesarskih poštah, kakor tudi pri vseh prodajavcih pisemskih mark; plača se za nje le toliko, koliko marka znaša. Ako bi prodajavec hotel še zavitkov papir plačan imeti, bi ga zadela kazen. Celó popisani ali po kaki naključbi poškodovani zavitki, če se le ne vidi, da so bili že porabljeni, se za čiste brez plačila premenjujejo. Tudi je pripuščeno, da se na poštne zavitke prilepujejo marke više poštne tarife; kdor ima, postavimo, zavitek s 5 kr. pri rokah, pismo mora pa marko s 15 kr. imeti, tak more še posebno marko z 10 kr., ali pa dve po 5 kr. na zavitek pritisniti. Tako se dela tudi s pismom, ki pezo od 1 lota presega, od ktere se mora dvojna poština plačati; pritisne se le še druga marka na-nj.

Ker so z markami zaznamvani zavitki, ki jih pošte prodajajo, na odprti strani polimani, se pismo že s tem

popolnoma zapečati. Iz tega se vidi od druge strani zloženost in korist priporočenih zavitkov. Ti tako markani zavitki varujejo pošte pa tudi ljudi, ki pisma pišejo, marsiktere goljufije. Že dostikrat se je primerilo, in na deželi, kjer so ljudje precej delež od kake pošte, se celó večkrat zgodi, da človeku daš pismo, naj ga nese na pošto in mu daš denar za marko, da jo na pismo pritisne, in pismo v pisemsko skrinjico vrže. Pa že dostikrat je smuknilo pisemce brez marke v skrinjico, denar pa v žep nepoštenega oddajavca. In kaj je nasledek tega? Prejemnik pisma brez marke mora celo navadno poštino plačati, vrh tega pa še 5 krajc. več za kazen, ker pismo nima marke. Tudi že na pisma pritisnjene marke so nezvesti in nekoliko izurjeni pismonosci odlučili; pismo pride potem brez mark na svoj kraj, prejemnik mora poštino z kaznijo vred plačati.

Pri poštnih pisemskih zavitkih pa vseh teh napak ni; zavitkova marka se ne dá z zavitka odpraviti; oddajavec pisma nima na pošti nič več s kupovanjem marke in z natiskovanjem marke na pismo opraviti, pismo se le v nabiravnico vrže, ki je vedno odprta.

Če so robovi pisemskega zavitka po gori omenjeni lastnosti s klejem pomazani, se pismo tako trdno zapre, da ni moč do denarja priti v njem hranjenega; prav za prav pisma tudi ni treba posebej še pečatiti; varno je vsakega odpečatenja; popolnoma nemogoče je, do pisemskega zapopadka priti.

Dandanašnji vse neprenehoma hiti po zboljšanju vsake reči. Markani pisemski zavitki so tudi taka zboljšava. Obljubim mu, da vsak, kdor več pisem piše in se po mojem nasvetu poslužuje markanih zavitkov, mi bode hvaležen, da sem mu jih priporočal.

Nekdo, ki obilo pisem dobiva in obilo pisem piše.

Podučno-zabavno berilo.

Zatoženi sosamoglasnik.

Spisal Fr. Levstik.

(Dalje.)

A: Dobro. — Zdaj pa ti g! meni skoči na nos za naočnike, da bodem bolje videla pravično soditi. Kje si pa ti k? Lézi na četvérico, in bodi za tožnjo klopčico, na katero naj r séde. — Tedaj začnimo razpravljati! — Gospod r! kako ti je ime?

r: V grškem jezici sem bil Ro Helenovič; latinski pišoč Slovanje mi pravijo Er Romanovič, in cirilica me imenuje Rci Slovanovič. Imam sicer še nekaj družih imén, če jih ni toliko zadosti.

A: Zadosti jih je. Koliko si star?

r: Prav dobro ne vem, gotovo pa uže več tisoč let.

a: Da te vendar! Tako star pa še tako trden! Jaz imam še le 39 let, in uže sem vsa sključena.

A: Kakošne vere si?

r: Najprvo sem bil pogan, potlej sem se pokrstil, in zdaj, kadar se zovem Er, takrat sem med Slovani skoro vselej katoličan; a kadar se imenujem Rci, tedaj sem pa sin pravoslavne cerkve.

A: Kakošen posel imaš?

r: V pasjem gobcu renčim; v učilnici devam časi otroke klécat; po tiskalnicah narejam knjige; po knjigah ljudi podučujem.

A: Ali si oženjen ali ne?

r: Mi, ki smo iz abecedne vasi, nimamo take ženitve, kakoršno imajo ljudje; pri nas mora soglasen moški stopiti v zvezo s tisto samoglasno žensko, s katero je treba, potlej pa hitro zopet z drugo in takisto dalje.

Odlomek iz „Romeo in Julija.“

Poslovenil J. Z.

Drugi čin, drugi nastop.

(Kapuletov vrt.)

(Konec.)

e: To ni vse nič res! On je moj pravi zakonski mož, poročen po vseh veljavnih pravilih abecedne vasí.

r: Drugi so me s teboj siloma vklepali v jarem; poročena pa nisva bila nikdar, še toliko ne, kakor je poročal slavní rokomávh Velíki Groga v Udnjem gozdu, ko je pod krivo brezo stal, rekoč:

In nomine patre,
Poročam te na kvatre;

Če boljše dobiš,
Pa to zapodiš.

A: Denašnja razprava mora nam vse to razbistriti. — Ker si neoženjen, kakor praviš, torej menda nimaš nič zaroda?

r: Zaroda? Nisem čisto brez njega ne. — Kaj pa čem? Povedati moram. — Prišla je taka prilika, da mi je Bog dal sina po imeni r, kterege pa ni več domá, kajti uže davno je šel med séverne Slovane, koder še zdaj abeceduje.

A: Kje in koliko si hodil v učilnico?

r: To mi je težko povedati, ker sem uže od rojstva imel zmerom opravek po vseh učilnicah, in ta posel mi je še zdaj, a ne samo po tej deželi, temuč po vesoljnem svetu, ker imam delež pri vsakej vednosti. Po učilnicah se pa nisem jaz nikdar učil, ampak drugi so se morali učiti mene, ker me je Bog ustvaril tako, da sem precej znal, kar zdaj znam.

A: Tožnica! ti se oglási in povedi, zakaj ga tožiš?

e: Slavni sodnji zbor! Opomniti moram najprvo, da mi je zeló nekoristno, ker se je tako hitro osnovala ta razprava, kajti noben doktor me v náglici neče niti more zagovarjati. Naredilo se je torej, da se moram sama braniti tako srditemu nasprotniku, kakoršen je nezvesti r. Da, braniti se moram v pričo mnozih, preučenih poslušalcev, braniti jaz preuboga, nevedna ženica, ki ne znam niti državnih niti cerkvenih zakonov; jaz, ki nisem še nikdar imela pečata, niti sem kdaj sama koga tožila. Če ne bodem stavila besed, kakor bi trebalo, in kakor znajo odvetnici, ki imajo podmazane jezike, naj slavní sodnji zbor ne zabi moje vele neprijetne okolnosti, in sodi naj tako, da ne bode moja težka nezgoda meni delala nikakoršne kvare.

A: Tožnica! moram te posavriti, da ostani pri tožbi, kajti ura bode skoro polnoči.

r: Prosim besede. Samo nekaj bi rad ob kratkem.

A: Potlej govôri! Zdaj še ni vrsta na tebi.

r: Kaj taka je tedaj neokršena svoboda v govoru in zagovoru?

A: Torej naglo povedi, kar misliš.

r: Vsi dolgi izgovori moje nasprotnice so prazna slama. Povsod namreč dobro vemo, da je vsaka črka vdomačena v poslopji vsacega znanja; zatorej tudi zagovornika ne potrebujemo, kakor ga je na priliko treba ljudém, ki nimajo znanstev od konca do kraja vsi pod klobukom. Če je pa vsaka črka vdomačena v stanovanji vsacega znanja, ménim, da je tudi e. Vprašam tedaj: kako je to, da se dela tako nevedno, ko smo vsi preverjeni, da ní? Ako bi jaz tako blél, gotovo bi vse dejálo, da hočem preslepiti sodnike, naj bi mi praznoglavcu oprostili kazen.

A: Tožnica, zdaj se ti zopet oglási!

e: Kako hudobne in ležnjíve, kako níčeve so besede mojega trdosrčnega moža, umeje slavní sodnji zbor lahko brez mene; zato jaz o tej stvari ne bodem tratila nepotrebnega govoričenja; naštetí hočem le najprvo vse zgodbe njegovih raznih porok, in dokazati, da r do zdaj pri nas ni bil še nikoli brez kake zveze, torej nikoli sam svoj, ali kakor on pravi, sámoglasen. Z le-tó povestjo pa bodem tudi ob enem razlagala nezvestobo navihanega dedca in svoje bridkosti. Kadar bode to v kraji, potem do dobrega pokažem, da tudi nikakor sámoglasen biti ne more. (Dal. prih.)

Jul. Ti veš, obdaja nočna tmina me,
Sicer oblila bi me rudečica
Zavoljo tega, kar ti prej sem djala.
O rada, rada zatajila bi,
Kar rekla sem, al proč s hinavšino!
Povej, me ljubiš? Trdil boš gotovo,
In jaz zaupam ti. Če bi prisegel,
Nezvest postal bi morda. Jupiter
Se ruga preljublencem krivorotnim.
O dragi Romeo, me ljubiš ti?
Obstani mi, al če te misel vname,
Da se prehitro vdam, se mrzit' čem,
Grbati čelo in odpraviti
Snubitelja, ináči pa nikdar.
Moj dragi Montagi, prenežna sem,
In lehkodušna bi se ti dozdelá;
Al zvestejša ostanem ti, prijatelj,
Kot druge, ki se nosijo ohole.
Tud' jaz bi bila se potajila,
Ako ne bil bi slišal tak nenadno
Govor ljubezni moje. Ah, odpusti;
Ne grajaj mi obljube te prenagle,
Ker ti izdala noč je srce moje.

Rom. Prisezem, Julija, pri sveti luni,
Ki sreberno obsija té drevé. —

Jul. Pri luni ne prisegaj, pri lažnjívi,
Ki vedno, večno svoj obraz spreminja,
Da ne enako tvoje bo ljubljenje.

Rom. Pri čem tedaj?

Jul. O raji ne prisegaj!
Al če te volja je, pri sebi le,
Pri temu, kterege častim kot boga.
Verujem vse.

Rom. Pri vročem srcu svojem —

Jul. O naj! Čeravno radost ti si moja,
Ne veselí me te noči zaveza.
Prenagla je in nepremišljena,
Podobna blisku, ki je davno proč,
Če kdo poreče „bliska.“ — Lahko noč!
Naj te ljubezni popica cveti
V poletji, dokler spet se vidiva.
Prelahko noč. O da bi radost ta,
Ki me razgré, tud' v tvojih prsih b'la!

Rom. Tak brez tolažbe vse me zapustiš?

Jul. Kako bi več tolažbe pozelel?

Rom. Prisego da me ljubiš ti — za mojo.

Jul. Prisego čul si, preden si želel,
In vendar bi nazaj jo rada vzela.

Rom. Zavrgla bi jo rada? Zakaj, ljuba?

Jul. Da bi jo samovoljna zopet dala.

Al sebi to le vošim, kar imam.
Ljubljenje moje morji je enako
Po globosti neskončni. Več ko dam,
Tem več imam; oboje je nezmerno.

(Dojnica kliče znotraj.)

Me kličejo. Z Bogom, prijatelj moj!
Zdaj, dojnica! — Ostani zvest mi, dragi!
O čakaj malo tú, se vrnem koj.

(odide.)

Rom. O srečna, srčna noč! Bojim se le,
Ker noč je zdaj, da vse bi bilo sanje,
Presladko le, premilo za resnico.

(Julija se spet prikaže.)

Jul. Še tri besede, ljubi Romeo! —
Če dober je namen ljubezni tvoje,
In zakon vzrok, oznani jutri mi
Po poslu, kterege ti bom poslala,
Kje in kedaj se bova poročila.
Ti k nogam srečo svojo položim,
In spremljam te, ljubljenc, po celem svetu.

Dojnica (znotraj):

Gospodična!

Jul. Če drugih misli si,

Te prosim —

Dojnica.

Gospodična!

Jul.

Pridem koj! — *

Ozir po domovini.

Gornjegradska okolica.

Gornjegradski okraj (Oberburg) je okoli in okoli obdan z visocimi gorami, tudi v sredini je gorat, razun gornjesavinske doline in ozke ravnine za Dreto. Hrbti viših planin so skalnati in goli, drugače pa večidel temni logi pokrivajo gore in holme ter globoko segajo v nižave.

Zato se pa tudi ta okraj zelo loči od drugih pokrajin slovenskega Štajarja, ne samo v naravoslovni zadevi, temuč tudi v tem, kako si prebivalci služijo kruh.

Kupčija z lesom — najzdatniši vir dohodkov tega kraja — je vreteno, okoli kterega se suče skoraj ves trud odraslega moškega spola, pa tudi večidel njegovih opravkov pri gosposki in drugih zadev.

Kar v vinskih krajih vinograd velja, veljata tu zavod *) in žaga. Brez števila smrek, hojk pa mecesnov se poseka čez leto in dan; iz njih narejajo se platanice**), ktere se večidel pozimi z gozdov spravljajo. Tu slišiš ropot in puhlo kumplanje po drčah s planin v nižave derečih platanic; tam vidiš jih z živino vlačiti ali po potocih plaviti do žag, da se za deske izrežejo. Kjer koli se je kaj strmeča našlo za Savino, Dreto in drugih vodah in vodicah, žaga stoji, pred žagami pa leži nakupičenih platanic in lično zloženih desak.

Ko zima jame slovo jemati, je že dosti plavov za odhod pripravljenih. Za Savino in Dreto po šest, eden na drugega zloženih na breg prislonjenih plavov leži, da se ob ugodni vodi v potok porinejo, in da še pred, ko se prijazna lastovka prikaže, odplavajo od tod. Plavijo se pa na Hrvaško, Srbsko, Turško, in še delj. Težko da se nahaja v kakem okraji med ljudmi toliko potnih listov za vnanje dežele kakor tu. Žage pa, ako so le na stanovitni vodi, neprenehoma žigajo in žagajo. Drugi plavi se vežejo; zmirom je z lesom dovolj opravka. Prva vožnja je najživahnejša, kajti vsaki hiti za prvim — češ, najboljšim — dobičkom.

Tako poplava vsako leto čuda veliko lesa po Savini in Savi iz tega kraja. Dosti truda prizadeva to opravilo, daje pa gospodarjem in trgovcem dobička in delavcem gotovega zaslužka.

Zato se sme pa tudi gornjegradska okolica, gledé na občni blagostan, med prve na slovenskem Štajarskem staviti. Obleka naših ljudi je čedna; raztrgane redko zagledaš; domačih beračev malokdaj vidiš.

Al lanska lesna prodaja se je vsled goveje kuge in silne suše na Hrvaškem, Srbskem in Turškem jako slabo obnesla. Blago se je prodajalo le po nizki ceni, večidel pa na up. Ker pa tudi tu nekterina up kupujejo les, in se ravno tako platanice, deske in plavi prodajajo, je pri tisti kupčiji nastala cela vrsta upnikov. Sploh se toži, da denarja ni. Tožili so celó godci, ki so o novem letu v ta kraj prišli, da so imeli memo drugih let le slab zaslužek; tožijo hišni gospodarji, da čudo malo skupijo; tožijo tudi krčmarji, da malo zlitajo. Vendar le je od lani veliko veliko čez potrebo v tem kraji oštarij. Na čelu stoji — v tem oziru slavni — trg Ljubno. Začela je nektore skrb navdajati, kaj da bo, ako lesa zmanjka.

Ni prazen ta strah, kajti vsaki, ki le nekoliko premore, se z lesno kupčijo peča, in tako gozdje od leta do leta bolj konec jemljejo.

Tudi letošnja trgovina z lesom se slaba kaže. V poprejšnjih letih se je plav (200 stropnic, 400 lat, 400 tenkih desak) po 20—25 gold. na mestu plačeval; letos

ponujajo le po 15—18 gold. Lesá bode pa tudi letos dosti na prodaj, kajti zima je bila ugodna, iz vsake luknje se je lahko spravil les.

Ozrimo se nekoliko na kmetovanje. Površnji pogled nam tisto stanje predstavlja, kakoršno vidimo drugod po slovenskem Štajarskem. Povsod le staro kopito. Nikjer napredka! Pa kako bi neki bilo drugače? — Saj ne dobiva kmet od nobene strani zdatnega poduka za svoje potrebe. Duhovni se ne pečajo s posvetnimi rečmi. Učitelji se niso učili umnega kmetovanja, so tedaj nezmožni, pa tudi veselja nimajo, otroke o tem podučevati. Deželni odbor pri rešenju prošinj za razkosenje srenjskih posestev željo izrekuj, da se pri razkosenju prostor za drevesnice (drevesne šole) za poduk šolske mladine odloči; al ta blagi namen bode brez vspeha, dokler se ne bodo tudi preparandi v sadjoreji podučevali. Imamo na slovenskem Štajarskem tudi podružnice kmetijske, al žalibog! da so hrastove rastlike, ki v naših krajih ne bodo obrodile ne želoda ne šišek.

Podučno-zabavno berilo.

Zatoženi sosamoglasnik.

Spisal Fr. Levstik.

(Dalje.)

e (dalje govori): V prvem zakonu starih časov je imel r — takrat imenovan Rci Slovanovič — pred seboj za tovaršico cirilko, polglasnico **Ѣ**, katero je raznašal, da je sitna, in da je vanj zmerom jezno obrnena, dolgi nos navpik obešaje, kakor purán. Lehko je tedaj razumeti, da jej živi, takrat še mnogo mlajši r ni bil nikoli prav posebno zvest, ampak iz ójnic je stopal, in zahajal v prijetnejšo družbo sosednje polglasnice **Ѣ**, za katero je dejal, da mu vsaj z nosom ne grozi. Iz te dobe ima sina ř, ako se ne motim. Uže tu je začetek njegove sedanje porednosti. — Ko je bila cirilica nehala azbukovati med Slovenci, pride dolgo potem, 1550. leta, Dolenec Trubar, — nekoliko premisli to reč, ter zopet ustanovi svojim rojakom abecedno vas latinskih, za potrebo po nemškem običaji sestavljenih črk, da je ž njimi on pisal knjige in drugi veljaki ž njim. A Trubar te vasi ni bil niti s plotom trdno ogradil, niti jej zdél imena. Vso to zamudo je, pozneje, 1584. leta popravil v prvej novoslovenske slovnici Bohorič, po katerem se je ta vas potem iz hvaležnosti imenovala Bohoričovo selo. V tistem času pride k meni vdovec r, in snubi me, da bi ž njim do smrti abecedovala. Res je bil kaj lepo oblečen: imel je cvetice za klobukom, pa namazane, dolge črevlje z velikim zlekrom, in dasitudi je bilo o svetem Urhu, vendar je bil ogrnil višnjav plašč, kakor je bilo spodobno abecednemu žéninu; jaz pa sem se ga v deviškeje sramežljivosti le trdo branila, na tanko vedóč, kako je delal med starimi Slovenci. Toda zviti r mi je obétal in prisézal, kakor bi kolce lomil, da se hoče peboljšati, in tudi njegov sosed p je nagovarjal, kolikor je vedel in znal, naj ga vzamem, da bi starikavi r uže vendar jél pametno živeti, ker potlej vsaj kljukaste abecedne babe ne bodo mogle óbenj več tako brusiti jezikov, kar zdaj počenjajo vsej vasi na sramoto. Kaj sem reva hotela? V prvem cvetu nisem bila več, in tako se je zgodilo, da sta me premotila. Dolgo sva potlej z možem prav mirno živéla po Trubarjevih in družih knjigah, po Bohoričevej slovnici in povsod, kjer je koli trebalo pokazati lep izgled prave abecedne ljubezni, ki ne išče preprirov, kajti mé črke vedno pohlevno žedímo druga poleg druge; samo v pisanji šolskih páglavcev se začnemo časi za šalo pretepati, in kak b, d, h, k in l dobode tako brco, da bi skoro padel na zobe ali vznak; a to nič

*) Tukaj pa tudi na Vranskem gozd ali hosto zovejo „zavod.“

**) „Platanice“ so dva sežnja dolgi kreli, iz kterih deske režejo. — Za prodaj v Trst morajo za čevlji dalji biti. Pis.

ne dé, ker nihče ne more podtikati nam kacega slabega naména. — Oh, ali davno je minola ta zlata dôba cvetoče zakonske sreče; nastopil je za njó strašen viher, ki mi je prizadel, in še zdaj mi prizadeva obilo solz in težav. Prišlo je 1825. leto in ž njim silovita dôba metelčice. Metelko je ustanovil precej za Bohoričevim selom novo kraljestvo in napovedal je vojno tihej Bohoričevij vasi; prestavljal je po svojej glavi stare mejnike; preganjal je lastninca s, f in z z abecednih stolov; prevračal je vse, kar smo poprej toliko let spoštovali. Trepet in strah je tresel našo ubogo vasico od prve do zadnje kočice; ali vendar smo se trdno branili, da nas nepravdanski zmagovalec do dobrega nikoli ni mogel potlačiti: le neke učilniške in še nekatere druge knjige so mu bile hitro podale ključe svojih trdnjav. Zgodovino teh časov ponavljam samo v glavnih stvaréh, pristavljam tiste nadloge, ktere so najbolj stiskale mene, ki me je vzlasti pisano gledal novi oblastnik. Izpodrival me je namreč v mojih opravkih, in prislanjal mi novo pomočnico e, kakor da jaz dovolj pridno in zvesto ne bi služila; razglasil je bil tudi po vsej deželi in dalje na široko po svetu, da zarad nekake oblikovne male napake ne smé veljati moja poroka. Precej, ko je ta glas počil po Bohoričevem selu, moj nezvesti mož, hudobnjak stare mere, naglo pobegne od mene v tabor nasprotnikov. Ali zadéla ga je naglo božja roka zarad njegovega zločinstva. Dobil je namreč vso hromo nevesto e na ramo. Lehko jo pogledate, kakošna je; saj tam-le doli sedi, tista, ki se je pripeljala na senéh, in potem je k moral jo celó na stol posaditi.

e: Gospá pravosednica! prosim, naj bi tožnica pripovedovala samo to, kar je zares potrebno.

e: Saj tudi je prav zares potrebno vse, kar pripovedujem. — Bohoričevo selo je ta vojna stiskala osem hudih, dolzih let. Jaz uboga sirota sem tekala v ovinke od sosedu do sosedu; vpraševala sem svéta vseh milih črk; podpore sem iskala, kjer koli sem vedela za živo dušo, da ima kaj moči v srcu ali uma v glavi: vse zastonj, ker je našim ljudém bilo vsacemu za svojo kočico dovolj skrbí in otépanja. Ali dal je Bog, da je živel takrat usmiljen mož, učen knjižničar po imeni Čop. Kaj storim, ko mi je vse drugo izpodletelo? Čop nekđaj pride v Bohoričevo selo pogledat, kako se branimo; koliko imamo še hrane; koliko je pri nas mrtvih in ranjenih itd. S seboj je bil prinesel nekaj starega platna za rane, pa tri vozé živeža je bil pripeljal, ker je bil dober človek. Zdajci meni srce ogreje koristna misel. Vržem se pred njim na kolena, proseč, naj bi mi pomogel on, ki je tako razumen. Prijazno mi prikima zamišljeni mož, pobere me, in spremi do praga moje hiše, kar me je zeló potolažilo. To je bilo 1833. leta. Hitro za temi dnevi po Bohoričevem selu in tudi na široko po ravninah okoli njega vstane tak ropot, da ni bilo miru niti po dnevi niti po noči. Vrli Čop je bil zoper metelčico začel zá-nas krepek in globoko premišljen boj, ki bode na zemlji do sodnjega dneva tako sloveč, kakor zmage prvega Napoleona. Vsi naši poprejšnji prepiri niso bili nič, ako jih primeriš tej boritvi, ki se tudi po pravici še le imenuje zares abecedna vojna. Čop je sam ukazoval nam, vojakom rajnega Bohoriča; le strelcem je bil za poveljnika postavil pesnika Preširna: kralj Metelko je pa imel dosti pomožnih čet, mnogo učenih zveznikov, med njimi tudi oblastnega, vele slavnega Kopitarja, ki so našo vas od konca tako oblégalí, da smo v lakoti radi uživali prah in pazdérje namestu svitle sipe, kar je naša edina hrana. Vsaka reč je bila med nami hitro poskočila v ceni, posebno peresa, ki smo jih kupovali namestu sulic in strél, pa črnílniki tudi, ker so jih devali na kolesa, da so pokali namestu bojnih topov.

Bogatinci, plašne ženske in otroci so skokoma bežali iz vasi, po ktere so bile vse prodalnice zaprte; celó branjavke so umikale svoje koše. Noben človek si ni upal na ulice, koder so črke v celih vrstah in polkih jezdarile, peš tekale in streljale, da se je zemlja majala. Kaj tacega ni pomniti, kar ni Turkov bilo v deželi.

A: Ura je už polnoči; odlagam tedaj razpravo do dveh zjutraj. — Po vsem svetu je znano, kako so prebivalci abecedne vasi gostoljubi; torej vas ni treba opominjati, da k južini domačini s seboj vzamete vse tuje poslušalce, kterim se ne vpíra pozemeljska jed naše vasi.

e: Saj nimam več dosti povedati; samo zadnjo slavno bitvo bi še rada popisala.

A: Bitvo tudi ob dveh popišeš mnogo laže nego zdaj, ker se bodeš pri mizi malo podprla. Razprava je nehala. (Sodnji zbor vstane; črke odidejo; mrtvoudna samoglasnica e se odpelje na senéh.)

(Dalje prihodnjič.)

Slovstvene stvari.

Slovensko slovstvo.

* *Cvetja iz domačih in tujih logov* — 19. vezek ali 3. šestke 4. snopič je ravnokar prišel na svetlo. Vezek ta obsega konec iz španščine po J. Parapatu predstavljene zanimive povesti iz kmečkega življenja „Družina Alvaredova“ in pa prvi del vzhodne povesti v vèrzih: „Izmael-Bej“, v ruščini zložil Mihael Lermontov, poslovenil izvrstni naš pisatelj Janez Vesnin. — Kdor hoče vseh 6 snopičev 3. šestke po pošti prejemati, naj pošlje za-nje 1 gold. 80 kr. vredništvu „Glasnika“ v Celovec.

Slovanski obzor.

* „Beseda“ našteva dela literarne Vukove Karadžičeve dosihmal natisnjene tako-le: 1. *Mala prostonarodna Slaveno-Srbska pesmarica* (2 sv. u Beču 1814 in 1815); 2. *Pismenica Srbskoga jezika* (u Beču 1814); 3. *Srpski Rječnik (slovník)* (u Beču 1814 in 1852); 4. *Narodne srpske pjesme* (sv. 1., 2. in 3. 1823 in 1824 u Lipskom, sv. 4. 1833 u Beču; 3. izdanje v Beču 1841 do 62); 5. *Versionis Novi Testamenti Serbicae specimina* (Lipsiae 1824); 6. *Danica* (na leta 1826, 1827, 1828 u Beču, na leto 1829 u Budimu, na leto 1834 v Beču); 7. *Zitje Gjorgjija Arsenijeviča Emanuela* (u Budimu 1826); 8. *Srpski Bukvar* (u Beču 1827); 9. *Miloš Obrenović, knez srpski* (u Budimu 1828); 10. *Narodne srpske poslovice* (na Cetinji 1836, u Beču 1849); 11. *Montenegro und die Montenegriner* (Stuttgart und Tübingen 1837); 12. *Odgovor na sitnice jezikoslovne J. Hadžića — M. Svetića* (u Budu 1839); 13. *Odgovor na loži i opodanja u srpskome Ulaku* (u Beču 1844); 14. *Vuka Štef. Karadžića i Save Tekelije pisma visokopreosvetnomu gospodinu Platonu Atanačkoviću* (u Beču 1845); 15. *Novi Zavjet Gospoda našega Isusa Krista* (v Beču 1847); 16. *Gospodinu sa dva Krsta* (u Beču 1848); 17. *Kovčević za istoriju, jezik i običaje Srba sva tri zakonata I.* (u Beču 1849); 18. *Srpske narodne pripovjetke i zagonetke* (u Beču 1853); 19. *Primjeri srpsko-slovenskoga jezika* (u Beču 1857); 20. *Pravitelstvujući sovjet srpski za vremena Karagjorgjeva* (u Beču 1860). *Zvláštní otisky z novin*: 21. *Pismo g. dr. D. Fručiću* (o rozdílu med srbskim in bulgarskim jezikom); 22. *Dodatak k Petersburskim srovnatelnim rječnicima*; 23. *Srpske narodne pripovjetke*.

Se vé da mnogi po časnikih raztreseni spisi niso omenjeni v tem imeniku.